

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงแนวความคิดและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องหนังสือพิมพ์ไทยกับหน้าที่ในการกำหนดวาระข่าวสาร ดังนี้

บทบาทหน้าที่และอิทธิพลของหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่ง ที่มีบทบาทหน้าที่และอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของประชาชน ที่อยู่ร่วมกันในสังคมเป็นอย่างมากทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง โดยทำหน้าที่ในด้านการรายงานเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวของสังคม ดังนั้นหนังสือพิมพ์กับสังคมจึงเป็นของคู่กันอย่างแยกกันไม่ได้ โดยเฉพาะในสังคมที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย

หนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวของสังคม มีภาระหน้าที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม มีหน้าที่หลักในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงนำเสนอให้สาธารณชนได้รับทราบ ในลักษณะของข่าว บทความ บทวิจารณ์ เป็นต้น นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ต้องให้ข้อเสนอแนะในลักษณะที่เป็นการแสดงความคิดเห็นต่อข่าวนั้น ๆ อย่างถูกต้อง เทียบตรง และเป็นธรรม หนังสือพิมพ์จึงย่อมต้องมีความรับผิดชอบต่อความคิดและจิตใจของผู้อ่านพร้อมกันไปด้วย เพราะหน้าที่ของหนังสือพิมพ์คือให้แสงสว่าง ให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางทวีปัญญา ช่วยการศึกษาและปลูกฝังวัฒนธรรมอันดีแก่ประชาชน (อุทธรณ์ พลกุล, 2517 : 115)

แฟรงค์ ดับบลิว รูเชอร์ (Frank W. Rucher, 1968 : 5-6) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อสังคมดังนี้

1. ทำหน้าที่แถลงการณ์ โดยเสนอข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน
2. ให้สาระสำคัญของข่าวสาร โดยอาจมีภาพประกอบความเข้าใจได้
3. สร้างประสามติโดยการกระตุ้นให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น ลงในหนังสือพิมพ์
4. เผยแพร่ชุมชนของตนต่อโลกภายนอกชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่อง ข้อควรแก้ไขของชุมชน
5. ป้องกันและเหนี่ยวรั้งการกระทำที่ผิดจากวิถีทางประชาธิปไตย
6. ให้การศึกษาแก่ผู้อ่านในด้านต่าง ๆ ด้วยการให้ความรู้

ซีมัวร์ อูเร (Seymour - Ure, 1968 : 15-19) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อสาธารณชนและการเมือง ดังนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเพื่อการติดต่อระหว่างรัฐบาลและประชาชน ด้วยการเผยแพร่ข่าวสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ได้ชี้ให้ผู้อ่านเห็นถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมและการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนโดยรัฐบาล

2. ทำหน้าที่สร้างประสามติ โดยการให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ อีกทั้งมีความคิดเห็นเป็นของตนเองและมุ่งให้ความสนใจเฉพาะในเรื่องที่เหมาะสม

3. ทำหน้าที่ดูแลรักษา (Guardian) ผลประโยชน์ของประชาชน ด้วยการตรวจสอบพฤติกรรมของนักการเมือง เพื่อทำหน้าที่ให้กับส่วนรวมอย่างแท้จริง

เมื่อหนังสือพิมพ์มีบทบาทหน้าที่ของตนต่อสังคมในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ย่อมจะต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบในการเสนอข่าวสารด้วยเช่นกัน เพื่อประโยชน์ของประชาชนผู้อ่านอันจะมีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมโดยตรงนั่นเอง ดังนั้นหนังสือพิมพ์ควรคำนึงถึงหลักสำคัญบางประการต่อความรับผิดชอบในการนำเสนอข้อมูล ได้แก่ การเสนอข่าวที่ตรงต่อความเป็นจริง เป็นประโยชน์ ไม่มีการบิดเบือนใด ๆ ทั้งโดยเจตนาหรือเผลอเรอ เพื่อให้ประชาชนสามารถวินิจฉัยปัญหาสาธารณะได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และมีประสิทธิภาพด้วยตนเอง เสนอข่าวด้วยความเป็นกลาง ไม่เสนอข่าวด้านเดียว โดยเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับข้อขัดแย้งหรือผลประโยชน์ขัดกัน ซึ่งจะเป็นผลกระทบถึงการให้คุณให้โทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ควรเสนอข่าวด้วยความรวดเร็วทันเหตุการณ์ และมีความชัดเจนแจ่มแจ้ง ไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในเนื้อหาข่าว ใช้ภาษาเรียบง่าย กะทัดรัด ไม่หยาบคาย อีกทั้งเสนอข่าวที่มีค่าควรแก่การเป็นข่าว ข่าวที่มีคุณค่าจะพิจารณาได้ง่ายจากความเกี่ยวข้องของข่าวนั้นกับส่วนได้ส่วนเสียของประชาชน ข่าวที่มีคุณค่าจะให้ส่วนได้มากกว่าส่วนเสีย เช่น ช่วยเสริมสร้างความเจริญ ความผาสุก และความสงบเรียบร้อยของชุมชน อาทิ ข่าวของสังคมและชาติบ้านเมือง ข่าวที่ให้ความรู้ทั่วไป เป็นต้น (วัลลภ สวัสดิวัลลภ, 2527 : 360)

อิทธิพลของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อรัฐและสังคมนั้น หมายถึงผลกระทบของหนังสือพิมพ์ที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นกับสังคมในทุก ๆ ด้าน และการเปลี่ยนแปลงนี้จะมีทั้งที่เป็นไปในลักษณะช้า ๆ ค่อยเป็นค่อยไป กับในลักษณะตรงกันข้ามที่เป็นไปอย่างรวดเร็วจนประชาชนที่อยู่ในสังคมไม่สามารถปรับตัวได้ทัน อันเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหา

ทองใบ ทองเปาค์ (2527 : 341) ได้จำแนกอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ไว้ 4 ประการ คือ

1. อิทธิพลต่อความคิดหรือทรรศนะของประชาชน ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ก็คือ บทความและบทวิจารณ์ต่าง ๆ ก็คือ เหล่านี้มีอิทธิพลในทางก่อให้เกิดความคิดหรือทรรศนะแก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจจะเห็นด้วยหรือขัดแย้งก็ได้

2. อิทธิพลต่อศีลธรรมของประชาชน อิทธิพลในด้านนี้อยู่ที่วิธีการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ หากเน้นข่าวอาชญากรรม ลงภาพที่ล่อแหลมต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ลงเรื่องในเชิงลามกอนาจาร ก็ให้ผลในทางลบ แต่ถ้าเน้นในทางตรงข้าม ยกย่องสรรเสริญคนดี ลงเรื่องที่สร้างสรรค์ประเทืองปัญญา เหล่านี้ผลที่ได้ก็จะเป็นทางบวก

3. อิทธิพลต่อรสนิยมของประชาชน ข่าวสาร สารคดี บทความ รวมทั้งภาพและการโฆษณาสินค้า หนังสือพิมพ์ที่ดีมีคุณภาพจะพิถีพิถันในการเลือก ต้องกรองทั้งในด้านเนื้อหาสาระและวิธีเสนอให้มีคุณค่าต่อผู้อ่าน และรวมถึงการใช้ภาษา ทั้งนี้หนังสือพิมพ์ต้องตระหนักอยู่เสมอว่า สิ่งเหล่านี้จะเป็นบทเรียนและแบบอย่างที่จะซึมซาบเข้าสู่ประชาชนผู้อ่านตลอดเวลา หากเป็นแบบอย่างที่ดีก็หมายถึง การพัฒนาจิตใจและสติปัญญาให้สูงขึ้น มองเห็นว่าสิ่งใดดีงามหรือไม่ดีงาม สิ่งใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม และสิ่งใดควรหรือไม่ควร นับเป็นอิทธิพลอย่างหนึ่งของหนังสือพิมพ์ในการปลูกฝังรสนิยมแก่ประชาชน

4. อิทธิพลต่อมาตรฐานการครองชีพของประชาชน มาตรฐานการครองชีพ หมายถึง การกินดีอยู่ดี มีอาชีพเป็นหลักฐานมั่นคง มีสุขภาพดีทั้งจิตและกาย มีที่อยู่ที่ถูกสุขลักษณะและสมควรแก่อัตภาพ และที่สำคัญก็คือ มีสติปัญญา รู้จักใช้วิจารณญาณ สามารถแก้ปัญหาเป็น ปัจจัยเหล่านี้หนังสือพิมพ์สามารถให้การศึกษาแก่ประชาชนได้ โดยป้อนผ่านทางบทความ บทความต่าง ๆ เป็นต้น

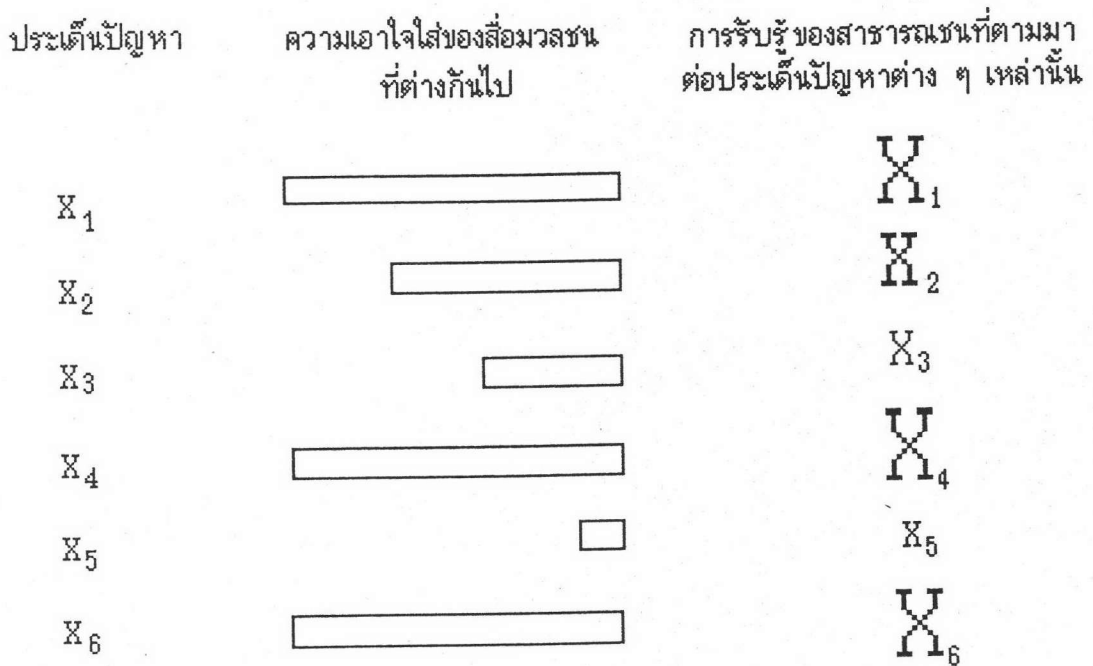
นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ยังมีอิทธิพลก่อให้เกิดพฤติกรรมร่วมหรือสาธารณมติ (Public Opinion) สาธารณมติ หมายถึง ความคิดเห็นรวมของประชาชน หรือกลุ่มความคิดต่าง ๆ ที่มีต่อประเด็นข้อโต้แย้ง (Controversial Issues) ต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่าสาธารณมติจะเกิดขึ้นได้ นอกจากจะต้องมีประเด็นปัญหาแล้ว ยังต้องมีหนังสือพิมพ์เป็นสื่อกลางเพื่อถ่ายทอดเหตุการณ์ ข้อเท็จจริง และแสดงออกซึ่งความคิดเห็นอีกด้วย (ยุทธวัฒน์ ภัทรานุภัทร, 2521 : 30)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์มีบทบาทหรืออิทธิพลในหลาย ๆ ลักษณะ และหลาย ๆ ทางทั้งทางบวกและทางลบ ประชาชนในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากการอ่านหนังสือพิมพ์บ้างไม่มากก็น้อย จึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่งที่หนังสือพิมพ์จะต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการรายงานข่าวในทางสร้างสรรค์ต่อสาธารณชน

หน้าที่ในการกำหนดวาระข่าวสารหรือเรื่องพิจารณา (agenda setting function)

หน้าที่ในการกำหนดวาระข่าวสารหรือเรื่องพิจารณาของสื่อมวลชน เป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับกันมากขึ้นในปัจจุบัน จากความคิดที่ว่าการที่สื่อมวลชนให้ความสนใจต่อประเด็นหรือหัวข้อที่เกี่ยวกับปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ทำให้ประชาชนได้รับทราบและตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาหรือประเด็นนั้นตามที่สื่อมวลชนได้กำหนดไว้ นั่นคือสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของประชาชนที่จะรับรู้ถึงความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ ที่สื่อมวลชนเป็นผู้นำเสนอ

จากแบบจำลอง (ภาพที่ 2) ของการกำหนดวาระข่าวสารของ มัลคอล์ม แมคคอมส์ และ โด널ด์ ชอร์วี่ ที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของสื่อมวลชนว่าในขอบเขตของประเด็นปัญหาหรือหัวข้อพิจารณา หากปรากฏว่าเรื่องใดที่ได้รับการเอาใจใส่จากสื่อมวลชนมาก จะสร้างความคุ้นเคยต่อเรื่องนั้น ๆ ให้กับประชาชนยิ่งขึ้น และเป็นที่รับรู้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างที่สุด (แมคคอมส์ และ ชอร์วี่ 1976, อ้างถึงใน สวนิต ยมาภัย และระวีวรรณ ประกอบผล, 2528 : 122)

ภาพที่ 2 แบบจำลองการกำหนดเรื่องพิจารณาของ แมคคอมส์ และ ฮอว์ (แมคคอมส์ และ ฮอว์ 1976, อ้างถึงใน สวนิต ยมาภัย และระวีวรรณ ประกอบผล, 2528 : 122)

จากแบบจำลองนี้ แสดงให้เห็นถึงประเด็นปัญหาหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งแสดงด้วย $x_1, x_2, x_3 \dots$ ที่มีขนาดเท่ากันทางซ้ายมือ จากนั้นสื่อมวลชนจึงนำเสนอให้สาธารณชนรับทราบ โดยมีการเน้นในเชิงปริมาณและความถี่แต่ละเรื่องสำคัญแตกต่างกันไป (แสดงด้วยรูปแท่งตามแนวนอน) ส่วน $x_1, x_2, x_3 \dots$ ที่มีขนาดไม่เท่ากันทางขวามือนั้น เป็นระดับการรับรู้ของสาธารณชนต่อประเด็นปัญหาต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการที่สื่อมวลชนเน้นเสนอและให้ความสำคัญต่อเรื่องใดมาก ก็จะได้รับพิจารณาจากสาธารณชนว่ามีความสำคัญมากด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้ว่า x_1, x_4 และ x_6 นั้น แสดงถึงการที่สาธารณชนตระหนักถึงความสำคัญมากที่สุด ส่วน x_2, x_3 และ x_5 สาธารณชนให้ความสำคัญรองลงมา ซึ่งสอดคล้องกับการที่สื่อมวลชนกำหนดให้เห็นถึงความสำคัญและนำเสนอตนเอง

จากแบบจำลองการกำหนดเรื่องพิจารณาจะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนจะทำหน้าที่จัดลำดับและให้ความสำคัญในการนำเสนอข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ บางเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อประชาชนได้พิจารณาและเห็นคล้อยตามว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่ควรให้ความสนใจมากที่สุดในช่วงเวลานั้น ๆ

อย่างไรก็ดีสัมฤทธิ์ผลของการไหลเวียนของสารสนเทศตามทฤษฎีการจัดวารสารนั้นควรขึ้นอยู่กับทั้งด้านสื่อมวลชนและด้านผู้รับสารมิใช่เพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น แม้ว่าสื่อมวลชนจะเป็นผู้เริ่มต้นในการนำเสนอสารก็ตาม (Donald L. Shaw and Maxwell E. McCombs, 1977 อ้างถึงใน สุรพล โสธนะเสถียร, 2533 : 145-150) กล่าวคือโดยทั่วไปเมื่อเกิดเหตุการณ์หรือประเด็นปัญหาใดขึ้นในสังคม ผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านสื่อมวลชนจะพิจารณาโดยการประเมินคุณค่าของข่าว เพื่อให้ทราบว่าความสำคัญของข่าวนั้นมีอยู่ในระดับใด จากนั้นจึงเลือกพิจารณาใช้สื่อที่เหมาะสม เช่น การเสนอข่าวผ่านทางโทรทัศน์ ข่าวนั้นจะได้รับความสนใจจากผู้รับสารอย่างรวดเร็วแต่ความคงทนของข่าวจะอยู่ไม่นานนัก : ในขณะที่การเสนอข่าวสารผ่านทางสิ่งพิมพ์จะดำเนินไปอย่างช้า ๆ แต่ก็สามารถอยู่ได้นานกว่า การที่สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ มีการเสนอข่าวที่มีหัวข้อข่าวอย่างเดียวหรือคล้ายคลึงกัน จะต้องมีการวิเคราะห์ละเอียดในการนำเสนอที่แตกต่างกันเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้รับสาร และแม้ว่าข่าวสารนั้นจะเหมาะสมกับชนิดของสื่อแล้วก็ตามก็อาจจะยังไม่เป็นที่เพียงพอ จึงต้องมีการจัดวางข่าวสาร ทั้งนี้เพื่อช่วยให้เกิดความเด่นสะดุดตาอันเป็นปัจจัยหนึ่งในการส่งเสริมความนิยมในการจัดวารสารอีกด้วย อย่างไรก็ตาม อนาคตความเข้มข้นของข่าวก็เป็นอีกส่วนหนึ่งในการเสริมบทบาทของการจัดวารสาร ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธีคือ

1. การเพิ่มหรือขยายพื้นที่ของข่าวนั้นให้มากกว่าปกติ ข่าวที่มีกรอบใหญ่กว่าข่าวอื่น ตลอดจนขนาดของตัวอักษรที่โตกว่าย่อมทำให้เห็นว่าข่าวนั้นสำคัญชวนอ่านมากกว่า

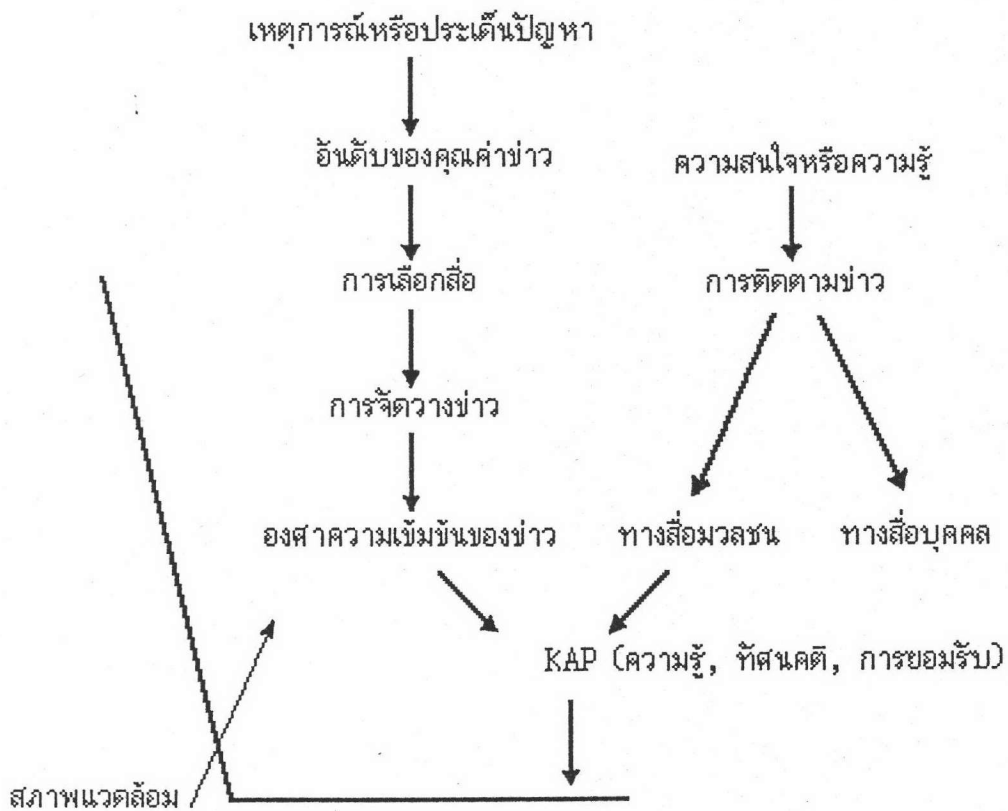
2. ความถี่ในการรายงานข่าว การนำเสนอข่าวที่มีจำนวนครั้งบ่อย ๆ เป็นการตอกย้ำความสนใจให้กับผู้รับสารมากขึ้น

3. ระยะเวลาในการนำเสนอข่าว ระยะเวลาที่มีความหมายใกล้เคียงกับความถี่ แม้ข่าวสารจะถูกรายงานบ่อยแต่ถ้าถูกเสนออยู่ไม่นานแล้วเลิกไป ก็จะทำให้การจัดวางระสาร นั้นหมดบทบาทลงไปด้วย

ถึงแม้ว่าองค์ความเข้มข้นของสารแสดงให้เห็นถึงอายุของข่าวได้อย่างชัดเจน ซึ่งหมายความว่าข่าวที่มีองค์ความเข้มข้นสูงจะมีอายุของข่าวอยู่นาน โดยมีความนิยมนอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีสัมฤทธิ์ผลของการจัดวางระสาร

จากแผนภาพ (ภาพที่ 3) ของการจัดวางระสารของ Shaw & McCombs ที่แสดงให้เห็นถึงลำดับขั้นในการนำเสนอข่าวสารของประเด็นปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เพื่อให้สาธารณชนรับรู้ว่าเป็นเรื่องนั้น ๆ มีความสำคัญน่าสนใจมากที่สุด

ภาพที่ 3 การจัดวางระสารของ Shaw & McCombs (Shaw & McCombs, 1977 อ้างถึงใน สุรพล โสธนะเสถียร, 2533 : 145)

จากแผนภาพนี้แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนของการจัดวาระข่าวสารเป็นลำดับ สำหรับลำดับขั้นทางด้านซ้ายมือ จากเหตุการณ์หรือประเด็นปัญหาต่าง ๆ มาสู่การให้อันดับความสำคัญของคุณค่าของความเป็นข่าว จากนั้นเป็นการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม และมีการจัดวางข่าวในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเน้นให้ข่าวนั้นมีความเด่นชัดยิ่งขึ้น ตลอดจนการให้ระยะเวลาหรือองศาความเข้มข้นในการนำเสนอข่าวนั้น ๆ ด้วย ซึ่งจะนำไปสู่ความรู้ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และการยอมรับในที่สุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในขณะนั้นด้วย ส่วนลำดับขั้นทางด้านขวามือนั้น จากการใช้ผู้รับสารให้ความสนใจหรือเกิดความรู้จะนำมาสู่การติดตามข่าวนั้น ๆ ทั้งทางสื่อมวลชนหรือทางสื่อบุคคลก็ตาม ก็จะต้องนำไปสู่ความรู้ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และการยอมรับด้วยเช่นกัน

โดยแท้จริงแล้วภารกิจของสื่อมวลชนตามแนวคิดการจัดวาระข่าวนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นผลผลิตของการกรองข่าวสารโดยสื่อ (Products of media gatekeeping) ที่ประสงค์จะสร้างอิทธิพลของข่าวนั้นให้กับผู้รับสาร และหากผู้รับสารไม่ยอมรับการจัดวาระดังกล่าว ความสำเร็จของสื่อมวลชนก็จะเป็นเพียงเฉพาะด้านของสื่อมวลชนเท่านั้น ดังนั้นการจัดวาระสารจึงต้องพิจารณาความพร้อมของผู้รับสารด้วย โดยเฉพาะภูมิหลังของผู้รับสารในด้านความรู้ความสนใจต่อข่าวประเภทนั้นว่าเป็นอย่างไร หากข่าวนั้นมีพื้นฐานที่สอดคล้องกับความรู้และความสนใจของผู้รับสารแล้ว ผู้รับสารก็จะแสวงหาข่าวนั้นต่อไป โดยการติดตามเพื่อทราบทิศทางของข่าว อาจแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมจากบุคคลรอบข้างโดยการสนทนารับฟังหรือวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งอาจทำให้ข่าวจากการจัดวาระสารนั้นขยายกว้างออกไปยิ่งขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าอิทธิพลของการจัดวาระสารนั้นขึ้นอยู่กับ

1. ความสำคัญของเหตุการณ์หรือคุณค่าของข่าว
2. จำนวนผู้รับสารซึ่งได้ติดตามข่าวจากการจัดวาระสาร
3. อายุของข่าวในการจัดวาระสารนับตั้งแต่เกิดข่าวนั้นขึ้น

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า ข่าวใดข่าวหนึ่งจะมีอิทธิพลมากน้อยตามการจัดวาระสารก็เนื่องจากการที่ประชาชนผู้รับสารจำนวนมาก ให้ความสนใจและติดตามข่าวนั้นอยู่เป็นเวลานาน ทำให้สื่อมวลชนสามารถป้อนข่าวอยู่ได้อย่างสม่ำเสมอ

สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ในประเทศไทย ได้มีผู้วิจัยหลายท่านให้ความสนใจศึกษาด้วยเช่นกัน แต่ส่วนใหญ่ยังคงเป็นเพียงการศึกษาเฉพาะบทบาทของสื่อมวลชนในการคัดเลือกหัวข้อเรื่องหรือจัดวาระข่าวสาร มากกว่าที่จะพิจารณาถึงการรับรู้ของผู้อ่านด้วย

ปราโมช รัฐวินิต (2525) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของข่าวโทรทัศน์กับการกำหนดวาระให้กับประชาชน โดยศึกษาเฉพาะกรณีข่าวการสร้างงานในชนบท ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) ผลการวิจัยพบว่า สื่อมวลชนอันได้แก่โทรทัศน์ ได้ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารในลักษณะของการให้สถานภาพแก่บุคคลมากกว่าการทำหน้าที่หลัก คือการให้ข่าวสารให้ความรู้อันเกี่ยวกับความสำคัญของโครงการแก่ประชาชน โดยข่าวสารส่วนใหญ่ที่เผยแพร่ นั้นจะเป็นข่าวเกี่ยวกับตัวบุคคล ผลงานและกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนที่เกี่ยวกับประเด็นหัวข้อปัญหาต่าง ๆ นั้น มีน้อยมาก และเป็นการนำเสนอข่าวจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นหรือจากผู้บริหารไปสู่ประชาชนเท่านั้น

พรรณนีย์ วิชชาชู (2531) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตรของโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า นโยบายการคัดเลือกข่าวและกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตรของโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์มีความแตกต่างกัน จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาพพจน์กับนโยบาย และระดับความสนใจในการกำหนดเรื่องพิจารณาข่าวการเกษตร โดยภาพพจน์ของการเกษตรที่ปรากฏในข่าวโทรทัศน์สัมพันธ์กับนโยบายและระดับความสนใจในการกำหนดเรื่องพิจารณาของโทรทัศน์ ส่วนภาพพจน์ของการเกษตรที่ปรากฏในข่าวหนังสือพิมพ์สัมพันธ์กับนโยบาย แต่ไม่สัมพันธ์กับระดับความสนใจในการกำหนดเรื่องพิจารณาของหนังสือพิมพ์ สำหรับจำนวนข่าวและเวลาการนำเสนอของโทรทัศน์แต่ละสถานีนั้น ปรากฏว่าโทรทัศน์ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเพาะปลูกมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ข้าวป่าไม้ ประมงและปศุสัตว์ ส่วนหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับจำนวนข่าวและปริมาณเนื้อที่เกี่ยวกับข่าวการเพาะปลูกมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ป่าไม้ ประมงและปศุสัตว์เช่นเดียวกันกับโทรทัศน์

ขนิษฐา สมร่วง (2532) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ เนื้อหาข่าว และความต้องการของผู้อ่าน ในด้านการเสนอข่าวสาร ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นรายวัน "ไทยนิมิต" จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า แนวความคิดของกอง บรรณาธิการในการให้ความสำคัญต่อการเสนอข่าวแต่ละประเภท มีความสัมพันธ์กับ ปริมาณข่าวสารแต่ละประเภทที่นำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ค่อนข้างสูง แต่มีความสัมพันธ์ กับความต้องการของผู้อ่านค่อนข้างน้อย หมายความว่า แนวความคิดของกองบรรณาธิการ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับเนื้อหาข่าวที่นำเสนอ แต่ไม่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับ ความต้องการของผู้อ่าน และความต้องการของผู้อ่านไม่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับเนื้อหาข่าว ที่นำเสนอเช่นเดียวกัน สำหรับข่าวที่กองบรรณาธิการให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ข่าว อาชญากรรม รองลงมาได้แก่ข่าวสังคม ข่าวบุคคลและข่าวพัฒนาท้องถิ่น อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข่าวต่างประเทศ ส่วนผู้อ่านนั้นมีความต้องการเนื้อหาข่าวการปกครองท้องถิ่น มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ข่าวเศรษฐกิจและข่าวการพัฒนาท้องถิ่น ส่วน อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข่าวการศาสนา-วัฒนธรรม